

TADIMLIK

Uzmanıyla Söyleşiler Dizisi-III

Bültenimizin bu sayısında akademik özgürlükleri konuşmak istedik. Akademik özgürlükler deyince de son dönemde yaşananlar nedeniyle akla gelen ilk adres olan Boğaziçi Üniversitesi'ni seçtik. "Üniversitede neler oluyor" sorusunu doğrudan muhatabına soralım diye düşünüp Siyaset Bilimci Prof. Dr. Mine Eder'i köşemize konuk ettik.

Kendisiyle konuşurken yer yer göğsümde sıkışma hissettiğimi itiraf etmeliyim. Anlayacağınız, konu akciğer sağlığı açısından da son derece önemli. Neden mi? Çünkü nefes alamıyoruz! Çünkü yaşam alanlarımız giderek daralıyor. Her geçen gün göğsümüzün üstünde daha fazla yük, daha büyük bir ağırlık hissediyoruz. Türkiye'nin havası gibi akademinin havası da kirli ama buradaki kirleticiler farklı: liyakatsizlik,

Yeşim YASİN

*Tıp Doktoru
Akademisyen
Mehmet Ali Aydınlar Acıbadem
Üniversitesi Tıp Fakültesi
Halk Sağlığı AD*

yesim.yasin@acibadem.edu.tr

despotluk, kural tanımazlık, hoyratlık, 'parasütçülük'.

Ve ne yazık ki takılan maskeler, düşen maskelerin ortaya çıkardığı çürük kokularından koruyamıyor hiçbirimizi. Bu ülkede özgürlüğü, akademik özgürlüğü mücadeleleriyle var edenlere kulak verelim öyleyse:

Yeşim Yasin (YY)

Hoş geldiniz sevgili Mine Hocam. Hatta, ben de hoş geldim. Bu kampüste olmak her zaman müthiş! Doğrudan konuya giriyorum. Siz, 30 yıldır Boğaziçi'nde görev yapan bir öğretim üyesisiniz: tam 30 yıl. Boğaziçi'nde yaşamış, Boğaziçi'ne adanmış bir ömür diyebiliriz sizin hayatınıza, öyle değil mi?

Mine Eder (ME)

Doğru, öğrenciliğimle birlikte çok daha uzun süre oluyor hatta. Süre bu kadar uzun olunca değişimi, üniversite olarak değişimi görebiliyorsunuz.

YY: İsterseniz söze Boğaziçi'nin ne olduğu ve nasıl görüldüğü ya da gösterilmek istendiği ile başlayalım, ne dersiniz?

ME: Biliyorsunuz Boğaziçi Üniversitesi 1971 yılında daha çok Robert Kolej'in devamı gibi ama bir kamu üniversitesi olarak kuruluyor. Ama biz, bu "kamu üniversitesi" kimliğimizi yeterince anlatamıyoruz. Siyasi olarak hedef olmamızın en önemli sebeplerinden bir tanesi aslında bu; "bir misyoner okulu olmamız, özel bir okul olmamız, Boğaz'a karşı viski içen elitlerin okulu" olmamız (!) Oysa uzun yıllardır gerçekten özerk bir kurum olmak, yani kurumsal kimliğimizi oluşturmak için uğraşıyoruz. Kolay oluşan yerler değil böyle üniversiteler. O açıdan "kamu üniversitesi" kimliğini öne çıkarmaya çalıştık yıllar içerisinde -özellikle de bu tepeden inme rektör atamasından sonra. Çünkü özel, yalnızca zengin ve belli bir seküler ekibe hizmet eden bir üniversite olduğumuz imajını reddediyoruz. Çünkü öyle değiliz. Direnişimin en önemli karşı anlatılarından bir tanesiydi bu. Bizim için o kadar önemli ve değerli...

YY: Peki hocam, bu 30 yıl içerisinde Boğaziçi nereden nereye geldi?

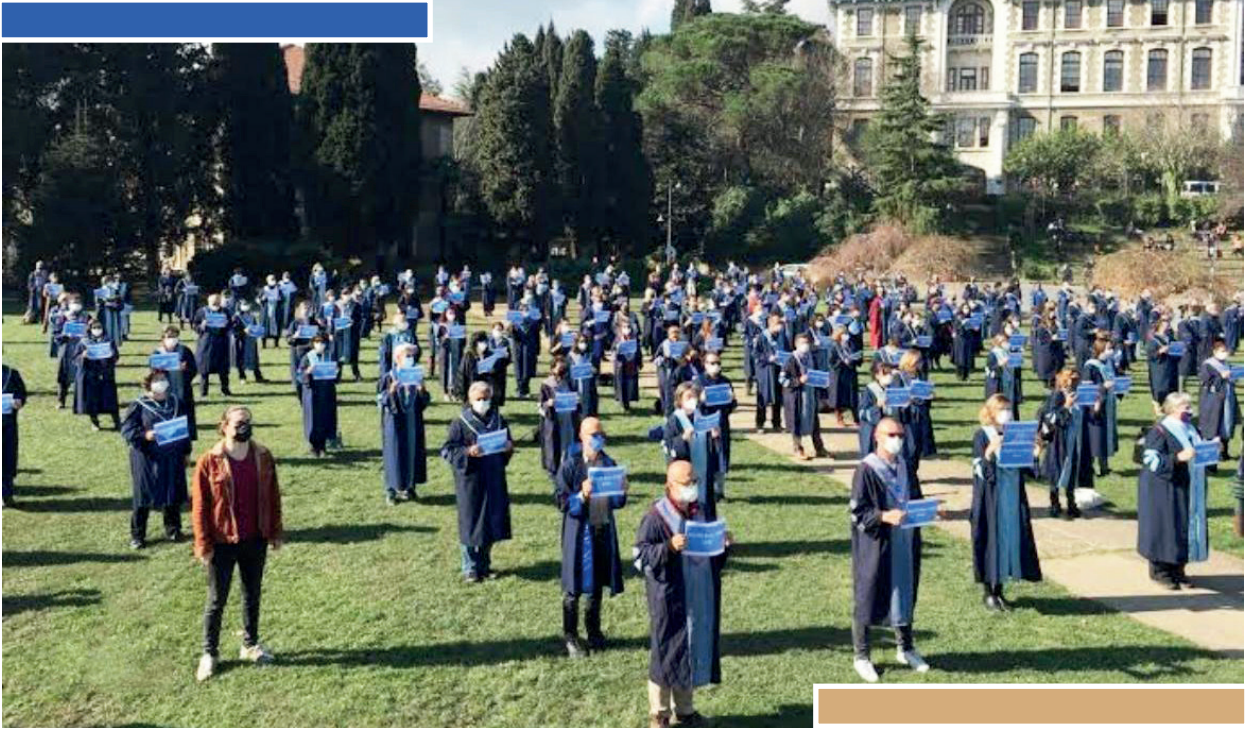
ME: Şöyle, çok enteresan bir şekilde gerçekten kamu üniversitesi kimliğini çok güzel giydi üstüne. Ama Robert Kolej'den aldıkları da var: kendi kendini yönetme geleneği mesela. Daha aşağıdan yukarı doğru örgütlenen, ortak akla dayanan, kararları birimlerin aldığı, komisyonların kurulduğu. Akademisyenlerin meslektaş hukukuyla, hep beraber üniversite yönettiği ortamını hep beraber var ettik. O demokratik özerk yapının ne kadar değerli olduğunu, aslında son dört yıldaki direnişte anladım.

YY: Ne zaman değişti bu durum peki?

ME: 90'lı yıllardan sonra ta 2016'da biz ilk defa ilk darbeyi şöyle yedik: Çünkü Cumhurbaşkanı rektör seçiminde üniversitede en çok oy alan adayı değil beşinci sırada oy alan adayı atadı. Ama demıştim ya Robert Kolej'den kendi kendini yönetme geleneğini almıştık. Bu nedenle 'meslektaş hukuku' uyarınca rektör adayları en çok oyu almazlarsa atanmayı kabul etmeyeceklerini beyan etmişlerdi. Bu üniversitenin kendi kendisini yönetmesini içselleştirmiş olması açısından hemen hiçbir yerde tanık olmadığımız bir olgunluktu. Ve adaylar gerçekten bu beyana sadık kaldılar.

YY: Bugüne dönersek?

ME: Rektör atanmadan önce kendi kendini yönetme ilkesini güçlendirmek için üniversite içerisinde bir anket hazırladık ve oylama yaptık. Buna da 'güvensizlik oylaması' dedik. Ve dedik ki, belirli bir oranda güven oyu almayan, yani güvensizlik oyu düşük olmayan herhangi bir adayın atanmasını kabul etmiyoruz. Çünkü isteğimiz, atanacak rektörün üniversite tarafından güvenilir bulunan bir kişi olmasıydı. Oylama için 19 aday çıktı ve 17'si düşük oranda güvensizlik oyu, yani güvenoyu aldı. Şu an yönetimdeki kayyım rektör bu oylamada güvensiz bulunan iki adaydan birisi. Kendisi üniversitede bulunan öğretim elementlerinin %82'sinin katıldığı bir oylamada %95 oranında güvensizlik oyu aldı! Çok açık ki; Boğaziçi'nin öğretim üyeleri söz konusu kişiye güvenmiyor. İnsan biraz düşünmeli; güven duyulmayan bir kişi olarak üniversiteyi nasıl yöneteceksiniz diye... Sonrasında dedik ki Cumhurbaşkanı'nın...

na, “Bakın bizim burada 17 profesörümüz var ve biz hepsine güvenoyu verdik. Herhangi biri olsa bizim için tamamdır.”

YY: Bu şekilde mi oluştu liste?

ME: Evet, Temmuz 2021’de liste böyle oluştu. Güvenoyu alan 17 kişi listeye konuldu. Sonuç nasıl oldu: güvensizlik oyu aldığı için listeye giremeyen iki kişiden birisi rektör, diğeri rektör yardımcısı oldu.

YY: Ne kadar akademisyen ayrıldı bu tür sebepler yüzünden?

ME: 60 kadar. Onun da hesabını tutuyoruz. 60 kişi normal şartlar dışında yani anormal şartlar yüzünden ayrıldı. Elbette bir de liyakate dayanmayan ve bizim “paraşüt” diye adlandırdığımız yeni öğretim üyesi alımları oldu -ki böylesi atamalar toplam hoca sayısının beşte biri kadara ulaştı.

YY: Bir de yeni kurulan fakülteler oldu değil mi?

ME: Tabii ki. Hukuk Fakültesi, İletişim, vesaire. Bu fakülteler de kadrolaşma amacıyla kullanılıyor. Yıllarca bize kadro vermeyen YÖK, şu an kırmızı halılar seriyor kadrolara. O yüzden buna ‘siyasi işgal’ diyoruz.

YY: Eski bir Boğaziçili olarak kampüsün de etkilendiğini görüyorum...

ME: Evet, kampüs de yaşanmaz hâle gelmiş durumda. O kadar büyük bir plansızlık var ki, inşaatlar, yurtlar. Bir yandan erkek yurdu boşaltıldı. Kız yurduyla erkek yurdu yer değiştirdi kampüste. Öğrenci kulüpleri çıkarıldı, mezunlar derneği (BÜMED) yerinden edildi. Sürekli bir mekânsal değişim içinde, hem de plansız. Yaşayan bir kampüs anlayışı yok. Üstelik inanılmaz güvensiz bir ortamda devam ediyor inşaatlar. Ders sırasında inşaat gürültüleri, kışın ortasında kazan değişimi, hocalar montla ders veriyorlar falan. Her geçen gün yeni bir sorun yaşanıyor. Mesela şimdi duyduk; kamu tasarruf tedbirleri nedeniyle iki sene ertelenmiş kütüphanenin yapılması. Oysa kütüphane bir üniversite için olmazsa olmaz. Ama kütüphane kapalı şu anda. Çocukların ortak çalışacak alanları kalmadı. Tuvaletlerin durumu, altyapı sorunlarını ise hiç sormayın... Açıkçası yıldırım isteniyor: Türkiye’nin mikrokosmosu gibi. Felaket bir idare edememe, yönetememe olayıyla karşı karşıyayız. Neden? Liyakat! Var olan idari personel bezdirilip yollanıyor, yenileri geliyor ama kayıt işleri aksıyor. İdari personelden birisi gün geliyor fakülte sekreteri yapılıyor. İki hafta fakülte sekreterliği görevini sürdürüyor ve hop ondan sonra kayıt işleri müdürü oluyor. Benzer bir liyakat gözetmeme hâli öğretim üyesi

alımları, atamaları ve komisyonlarda yaşanıyor. Hukuk fakültesinin başına fizikçi, iletişim fakültesinin başına endüstri mühendisi, mühendislik fakültesinin başına hukuk fakültesi yönetim kurulu üyesi, beden eğitimi bölümünün başına hukukçu getiriliyor. Senato ve üniversite yönetim kurulu nun merkezi gücüyle çoğunluk olmak için tüzük hükümlerine aykırı mütevellî heyet atamaları yapılıyor. Vakıfta ciddi sorunlar yaşanıyor. Tek bir amaç var: çoğunluk olup gücü elde tutarak zorla yönetmek. Tam anlamıyla biat eden insanlar istiyorlar. Sorarım size; bu bir "işgal" olarak tanımlanamaz mı?

YY: Hakikaten göğsüm sıkıştı. Ama bir de bu yapılanları kabul etmeyen ve dördüncü yılını bulan bir direniş var: hepimize özgürlük ve akademik özgürlük konusunda umut aşılayan...

ME: Kesinlikle! Direnişin üç ayağı var. Bir tanesi ki, bence en önemli ayağı 'ifşalamak'. O yüzden sizin katkınız burada çok değerli. Sesimizi çıkartıp, kurumsal olarak bu usulsüzlükleri ve bu paraşütlerin hepsini ifşalıyoruz.

YY: Nasıl yapıyorsunuz bunu?

ME: Haftalık bir bülten yazılıyor. Cuma günleri.

YY: Eylemden sonra okuduğunuz mu?

ME: Evvelden okurduk ama şimdi okumuyoruz ama her cuma sistematik olarak medyaya yoluyoruz. Burada usulsüzlük ve liyakatsiz olarak yapılan her şey var. Siz o haftalık bültenleri okuduğunuzda aslında kurumun zaman içerisinde ne gibi hasarlar gördüğünü çok rahat takip edebiliyorsunuz. Ayrıca bir hasar komisyonumuz da var bunu takip eden. Raporluyoruz bunları. Elimizde 60-70 sayfalık böyle bir şey var. Doküman ve tablo var. O tabloları mesela öğrenciye hasar, akademisyene hasar, kuruma hasar falan şeklinde kategorileştirip inceleyebiliyorsunuz. Hatta bir web sitemiz var bizim: <https://universitybogazici.wordpress.com/>

YY: Evet takip ediyorum siteyi, çok bilgilendirici...

ME: Aslında çok amatör bir web sitesi ama tam bizlik. Onu zaman zaman güncelliyoruz. Kendi

sözümüzü kuruyoruz. Kimse bizi dinlemese bile biz tarihe not düşmüş oluyoruz.

YY: Fakat Türkiye'nin gündemi çok yoğun...

ME: Evet, gündeme girmekte çok zorlanıyoruz. Maalesef haber yapılmasında çok çok zorlanıyoruz. Ha bu arada siyasetçilerden destek almaya da başladık. Meclise gidiyoruz. Meclise de derdimizi anlatıyoruz. Siyasetçilere diyoruz ki, "Lütfen sesimiz olun. Bizim sesimizi duymuyorlar." O yüzden etkinliklerimize, mezunlar derneği etkinliklerimize falan siyasetçileri çağırıyoruz. 25 Eylül'de Cemal Reşit Rey'de mezunlarımızın, siyasetçilerin katıldığı ve Ekrem İmamoğlu'nun açış konuşmasını yaptığı çok emek verdiğimiz geniş katılımlı bir toplantı yaptık. Bir kamu üniversitesi olarak nitelikli eğitim vermeye ve araştırmaya destek olabilecek her türlü kurum ve kurumdaşla beraber sesimizi duyurmak için uğraşıyoruz.

YY: Hocam, ifşalamayı direnişin birinci ve en önemli ayağı olarak saymıştınız. Diğer ayakları neler?

ME: İkincisi hukuki mücadele yani davalar. 250'yi falan bulduk. İnanılmaz bir şekilde hukuk mücadelesinin içindeyiz.

YY: Peki size gönüllü avukat desteği var mı?

ME: Var tabii. Ama yine de ayrı bir fon yaratma çabamız oluyor. Çünkü çok ciddi masraflar bunlar. Öte yandan şu ana kadar bizim "paraşüt" olarak tanımladığımız liyakatsiz atamaların hemen hepsine dava açmışızdır. Öncelikle kişiye özel ilan açıyorlar -ki bu YÖK mevzuatına aykırı. Bu nedenle dava açıyoruz. Sonrasında rektör atamalarının cumhurbaşkanlığının yetkisinde olup olmadığıyla ilgili davalar var. Biliyorsunuz Anayasa Mahkemesi'ne gitti bu konu ve Anayasa Mahkemesi, akademik özgürlüğü gözeterek kanunda bir yıl içerisinde düzenleme yapmalısınız dedi. Aslında Anayasa Mahkemesi şunu demiş oluyor: Cumhurbaşkanlığının bu kadar merkezi şekilde rektör ataması usulen uygun değildir, gerekli düzenlemeleri yapın bir yıl içerisinde. Temmuz 2025'e kadar bu düzenlemenin yapılması gerekiyor. Aksi halde Anayasa'ya aykırı hâle gelmiş olacak. Son olarak Danıştay'da olan davalarımız var. Bir gecede Veri Bilimleri Enstitüsü, Hukuk Fakültesi, İletişim Fakültesi kurulmasına karşı

kolektif olarak açtığımız davalar bunlar. Hukukun da son derece politize olduğu bir ortamda sonuçlar hakkında ne denir bilmiyorum ama dediğim gibi, tarihe not düşmek adına yapıyoruz birçok şeyi. Ancak ilanların kişiye özel olduğu kesinlikle tespit ediliyor ve yürütmenin durdurulması kararı alınıyor. Fakat ona rağmen mahkeme kararlarının uygulanmadığı da oluyor. O zaman da suç duyurusunda bulunuyoruz.

YY: Direnişin üçüncü ayağı?

ME: Üçüncüsü sembolik bile olsa şu nöbetler. Her gün devam ettiğimizi medyaya bildiriyoruz. Hep birlikte buradayız, hiçbir yere gitmiyoruz diye.

YY: Söyleşimizin sonuna geliyoruz. Bu noktada özeleştiri yapmanızı istesem: Geçmişe baktığınızda neyi daha iyi yapmak isterdiniz? Örneğin barış için imzacı akademisyenler konusunda... Pek çok üniversiteden, tırnak içinde 'atıldı' onlar ama Boğaziçi'ndeki imzacılara bir şey olmadı. 'O zaman sesiniz çıkmadı ama' gibi eleştiriler de var. Ne dersiniz özeleştiri konusunda?

ME: Doğru bir eleştiri ve haklısınız bu konuda. Boğaziçi'nde yetmiş kadar imzacı var. Biri de benim bu arada. Yetmiş tane imzacının KYK'den atılmadığı bir dönem oldu. Çünkü o zamanki rektörümüz soruşturma açmadı bize. Ama ses çıkarmadığımız ya da KYK'ları normalleştirdiğimiz veya onlara itiraz etmediğimiz eleştirisini kabul etmiyorum. Sosyal bilimlerde biz iktidar eleştirisi yapan bir alanından geliyoruz. Şahsen kendi hikâyemden bahsedersen benim hiçbir aktivist geçmişim yok. Ben birçok şeyi imzalamış olabilirim ama aktivizm bambaşka. Politik angajmanı gerektiren bir şeyim olmamış. Ne zaman ki üniversite böyle bir "işgal"ın altına girdi ben bir anda aktivist kesildim. Evime girdiler çünkü! Bu, ideolojik bir aktivizm değil. Bizim mücadelemiz siyasi bir mücadeleden çok kurumu korumak. Bu, sırf Boğaziçi'ne yapılan bir şey de değil maalesef. Bütün yüksek öğretim kurumlarının ve iyi kamu üniversitelerinin geleceği inanılmaz bir krizde. O yüzden hani Boğaziçi'nin böyle ses getirmesi diğer sosyal konulara duyarsızlığından değil. Hiç aktivist olmayan insanları da aktivist yaptı bu süreç.

YY: Hocam, tam burada bir şey sorayım o zaman. Geçenlerde bir şey okudum. 'Akademisyenler hükümetin yanlış politikalarını eleştirebiliyorlar mı' gibi bir soru sormuşlar. Türkiye bu soruya verdiği yanıtla Pakistan, Nijerya, Tanzanya ve Kenya gibi ülkelerin gerisine düşmüş. Akademik özgürlüğün korunabilmesi için ne yapılabilir?

ME: Valla çok dürüstçe söyleyeyim. Bu, demokrasisini kaybeden ülkelerin hikâyesi. Demokratik gerileme dediğimiz şeyin her safhasından geçiyoruz biz. Medyanın kontrolü, akademinin kontrolü, ifade özgürlüğünün kontrolü. Bir 'susturulma hikâyesi' bu. Bu resmen demokrasinin çöküşü hikâyesi yani. Hukukun siyasallaşması, yargının bir tehdit unsuru olarak kullanılmasından tutun, parlamentonun sabun köpüğü olması, milletvekillerinin bir siyasi etkisi, değiştirici, dönüştürücü bir gücünün olmaması. Sözün gücü de uçuyor gidiyor. Kimse kimseyi dinlemiyor. Aynı şey bizim için de geçerli. Biz de gidiyoruz, söylüyoruz. Hiç kimse dinlemiyor. Öyle olunca aşırı merkezleşmiş bir iktidarın, gücü bu kadar merkezde ve bir kişide toplamış bir iktidarın seçimle gitmesi gerektiğini düşünenlerdenim. Seçim kaybetmediği müddetçe, halkın iradesi tarafından reddedilmediği müddetçe işimiz çok zor. Ama biliyorum ki tüm bu yapılanlar ve yaşananlar iktidar gücüne bağlı. İktidar değiştiği anda hiçbirisi olmayacak ve kalmayacak. Çünkü haklı ve doğru değil bu olup bitenler. Kuşkusuz bu gerçeklik, umut yaratıyor bende. İktidar gittiği anda onlar yok olacak ve biz tekrar yaratacağız bu üniversiteyi. Öte yandan yaşadıklarımız o kadar çok şey öğretti ki; en başta bir bütün üniversite olarak nasıl dayanışacağımız konusunda çok ciddi bir deneyim yaşadık ve yaşıyoruz. Yani bu üniversite bize bırakılsa biz uçururuz burayı, söyleyeyim size. Kurumsal hafızayız biz. Burada kalıp bu mücadeleyi vermemin, vermek istememin en önemli ayaklarından bir tanesi de bu.

YY: Anlıyorum hocam! Harikasınız. Çok teşekkür ederim.

ME: Aşk olsun. Mücadelemize ses olduğunuz için ben teşekkür ederim.